

ПРОФЕСІЙНІ НАВИЧКИ ВИКЛАДАЧА ІМ У КРЕДИТНО- МОДУЛЬНІЙ СИСТЕМІ

У статті автором охарактеризовано основні вимоги до теоретичної та практичної підготовки викладача ІМ у ВНЗ та визначено «зовнішню» й «внутрішню» персоналізацію педагога у кредитно-модульній системі.

Ключові слова: викладач ІМ, кредитно-модульна система, теоретична та практична підготовка, «зовнішня» і «внутрішня» персоналізація викладача ІМ.

Упровадження Болонського процесу в освітянську систему України спричинило багато докорінних змін. На сучасному етапі професійні навички викладача повинні змінюватися відповідно до вимог кредитно-модульної системи.

Система освіти України має підготувати висококваліфікованого викладача, який готовий до постійного здійснення розвитку професійно-педагогічних якостей. Але Україна в процесі впровадження реформаційних змін в освіту ще не вирішила ряду педагогічних проблем, які значно впливають на систему підготовки викладачів у вищому навчальному закладі, таких як диференціація та індивідуалізація професійної підготовки майбутнього педагога, застосування широкого спектра новітніх технологій у процесі навчання, впровадження інноваційних програм педагогічної підготовки в практику підготовки спеціалістів вищого навчального закладу. Підвищення якості системи професійно-педагогічної підготовки зумовлює використання сучасних форм, методів і засобів навчання майбутніх фахівців. Недолік української системи підготовки педагогічних кадрів полягає у відсутності гнучкості освітньої системи, здатності до швидкої адаптації до нових вимог сучасного суспільства.

Аналіз досліджень і публікацій у цій галузі показав, що проблему професійності викладача у ВНЗ досліджували та досліджують багато зарубіжних та вітчизняних психологів, педагогів та методистів. Зокрема, В.Артемів, П.Бех, Л.Биркун, І.Бім, Н.Бориско, С.Гапонова, І.Зимня, А.Леонтьєв, С.Ніколаєва, Е.Пассов, С.Роман, Л.Садомова, Л.Фрідман. Остаточний компонентний склад

нашої професійної компетенції як стандартний модуль ще не сформувався, оскільки продовжує бути предметом наукових дискусій, але компонент «методична компетенція» виділяється всіма дослідниками цієї проблеми.

Методична підготовка вважається системостворюючим чинником професійної підготовки майбутнього викладача. Водночас це відносно самостійна система з власним змістом, структурою, функціями. Вона забезпечується вивченням циклу навчальних дисциплін (методики викладання ІМ), спецкурсів і спецсемініарів; участю студентів у науково-дослідній і науково-методичній роботі та педагогічній практиці. Тому **метою нашої статті** є визначити основні вимоги до теоретичної та практичної підготовки викладача ІМ у ВНЗ та охарактеризувати «зовнішню» і «внутрішню» персоналізацію педагога у кредитно-модульній системі.

Як відомо, в Україні професійно-педагогічну підготовку викладачів іноземних мов регламентує Закон України "Про вищу освіту", Національна програма "Освіта" ("Україна XXI століття"), Цільова комплексна програма "Вчитель", у яких сформульовані основні вимоги до *теоретичної* (викладач ІМ повинен знати основні етапи розвитку навчання ІМ та розуміти основні теорії формування комунікативної компетенції студентів, яка складається з мовленнєвої, соціокультурної, лінгвістичної, країнознавчої, навчальної та стратегічної компетенцій тощо) [4, с.17] та *практичної* (викладач ІМ повинен уміти реалізовувати комунікативно-навчальну, виховну, розвиваючу та освітню функції) [4, с.21] *підготовки викладача ІМ*. Тому, для успішного виконання цих функцій викладач має не лише оволодіти курсом методики навчання ІМ, а й стежити за змінами, які відбуваються в нашій національній системі освіти, за конкретними завданнями, які постають перед сучасною вищою школою.

Важливим чинником сьогодні має бути власне бажання викладача досконало оволодіти своєю професією, мати адекватну самооцінку, займатися саморозвитком.

Сучасні методики оцінювання викладача ІМ висовують багато вимог. Мабуть, найбільш важливими серед них є такі, як комунікативна, мовна, методична та соціокультурна компетенції [3, с.7].

Не менш важливим є й питання про персоналізацію викладача ІМ у кредитно-модульній системі. Персоналізація викладача, на нашу думку, може бути “зовнішньою”, коли персоналізуюча дія спрямована на самого викладача, і “внутрішньою”, коли відбувається професійна та особистісна самореалізації викладача.

“Зовнішня персоналізація” викладача може відбуватися на таких рівнях: 1) формальному (персоналізовані записники, зошити, портфелі, подарунки для викладачів із надрукованими прізвищами, фотографіями та/або картинками, які рекламуються в Інтернеті); 2) організаційно-управлінському (під час розподілу навчального навантаження); 3) професійному (персоналізація викладача як суб’єкта професійної перепідготовки).

“Внутрішня персоналізація” викладача включає такі аспекти: 1) навчально-методичний (як творець авторських технологій і методик навчання); 2) науково-професійний (як творець педагогічних теорій, концепцій тощо); 3) особистісно-професійний (професійна самореалізація, завоювання поваги, авторитету серед студентів колег на рівні кафедри, ВНЗ, педагогічної спільноти країни тощо).

Із теоретичних засад можемо зробити висновок, що викладач ІМ повинен кваліфіковано застосовувати сучасні принципи, методи, прийоми і засоби навчання іншомовного спілкування; вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання студентів засобами ІМ з урахуванням їхніх психологічних особливостей; прогнозувати шляхи формування і розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості студента, його пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння іншомовним мовленням; допомагати студентам в оволодінні уміннями вчитися, розширювати свій світогляд.

Отже, підготовка висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, а також здатних до компетентної, відповідальної й ефективної

діяльності за своєю спеціальністю неможливе без виконання вимог до теоретичної і практичної підготовки майбутніх викладачів ІМ.

Відомо, що удосконалення якостей особистості – важка справа. Тут потрібні воля, наполегливість, творчо підходити до вирішення своїх професійних завдань, не боятися зробити помилку, та не забувати про такі «особисті принципи», як упевненість, успішність, дивовижність, переконливість, поважність, урівноваженість, та усмішливість. Запорука успіху кожного викладача в удосконаленні своєї педагогічної майстерності, у здатності до самонавчання та самовиховання.

Список використаних джерел:

1. Державна національна програма «Освіта». Україна ХХІ століття. – К.: Райдуга, 1994. – С.67.
2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: [підручник / Колектив авторів під керівництвом С.Ю.Ніколаєвої]. – К.: Ленвіт, 2002. – 328с.
3. Ніколаєва С.Ю. Концепція підготовки вчителя іноземної мови / С.Ю.Ніколаєва // Іноземні мови. – 1995. – №3-4. – С.7.
4. Цільова комплексна програма «Вчитель» // Інформаційний збірник Міністерства освіти України, 1997, №24. – К.: Педагогічна преса. – С.11-25; Закон України «Про вищу освіту»(2002р.).

The article characterizes the main demands to the theoretic and practical training of a teacher of foreign languages in a higher institutional establishment. The author has defined the “external” and “internal” personalization of a teacher in the credit-module system.

Key words: a teacher of foreign languages, credit-module system, theoretic and practical training, “external” and “internal” personalization of a teacher of foreign languages.